

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1931.

Andra kammaren.

Nr 12.

Tisdagen den 17 februari.

Kl. 4.30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollen för den 10 och den 11 innevarande februari.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:

Att riksdagsman Otto Johansson från Höckerum på grund av hjärtsjukdom + hypertoni är oförmögen till arbete fr. o. m. den $13\frac{1}{2}$ 1931 tills vidare intygas. Lasarettet, Borås den $13\frac{1}{2}$ 1931.

Ivar Kaplan,
leg. läkare.

§ 3.

Föredrogos var för sig följande Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till bankoutsittets propositionerna:

nr 81, om viss ändring i den vid lagen den 4 juni 1920 (nr 254) angående rätt till tjänstepension för ordinarie tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk fogade åldersförteckningen;

nr 82, angående tilläggspension åt vissa i statens tjänst anställda personer; och

nr 83, angående beredande av delaktighet i statens pensionsanstalt åt lärare vid dispensärbarnhem samt barnhem för nervösa och psykopatiska barn;

till statsutskottet propositionen, nr 73, angående anslag till särskild polisverksamhet för uppdragande av olovlig införsel av spritdrycker, lönnbränning m. m.

Vid härför skedd föredragning av propositionen, nr 75, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 (nr 184) om understödsföreningar m. m. begärdes ordet av

herr **Olsson** i Kullenbergstorp, som yttrade: Herr talman! Då föreliggande proposition, oaktat dess tämligen menlösa titel i föredragningslistan, omfattar djupt ingripande ärenden, och därtill kommer, att den anmärkningsvärt nog ännu icke är utdelad i kammaren, finner jag däri en osökt anledning — ja, till och med det sistnämnda skälet skulle räcka, utan att man behövt påpeka propositionens vikt och betydelse — att anhålla, att kammaren måtte besluta, att tiden för avgivande av motioner berörande Kungl. Maj:ts proposition nr 75 måtte utsträckas till att omfatta det sammanträde, som infaller näst efter tjugo dagar, sedan propositionen avlämnades här i kammaren.

Andra kammarens protokoll 1931. Nr 12.

Härefter överlämnades propositionen, såvitt anginge förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om understödsföreningar och förslagen till förordningar om erkända sjukkassor och om moderskapsunderstöd, till behandling av lagutskott samt i övrigt till statsutskottet.

Det av herr Olsson i Kullenbergstorp gjorda yrkandet blev av kammaren bifallet.

Slutligen föredrogs övriga å bordet vilande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionerna:

nr 76, angående avlösning av en för Gamla Älvsborgs kungsladugård m. m. utgående avgäld; och

nr 70, angående godkännande av viss överenskommelse mellan kronan och Visby stad; samt

till bankoutskottet propositionerna:

nr 71, angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring; och

nr 72, angående understöd åt avlidne värnpliktige K. T. Lunds moder.

§ 4.

Vidare föredrogs herr *Flygs m. fl.* på kammarens bord liggande motion, nr 347, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 14, angående godkännande av en i Genève den 2 oktober 1930 dagtecknad konvention om finansiell hjälp m. m.; och remitterades motionen, i vad den avsåge ifrågasatt bemyndigande för riksgäldskontoret, till statsutskottet och i övrigt till konstitutionsutskottet.

Herr *Anderssons* i Dunker *m. fl.* motion nr 348, som nu föredrogs, överlämnades till jordbruksutskottet.

§ 5.

Avlämnades följande Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen:

av herr statsrådet *Gärde* propositionen, nr 80, angående huvudgrunderna för en rättegångsreform; och

av herr statsrådet *Gyllensvärd* propositionen, nr 84, angående anslag till den lägre mejeriundervisningen.

Dessa propositioner bordlades.

§ 6.

Avlämnades tre motioner i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 40, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd, nämligen:

nr 349, av herr *Sävström m. fl.*;

nr 350, av herr *Olsson i Mellerud*; och

nr 351, av herr *Sandström*.

Nämnda motioner bordlades.

§ 7.

Föredrogs ett från första kammaren överlämnat protokollsutdrag, nr 160, innefattande inbjudan till andra kammaren att förena sig med första kammaren

i dess denna dag fattade beslut, att ett särskilt utskott, bestående av 24 ledamöter, 12 från vardera kammaren, skulle tillsättas för behandling av ej mindre Kungl. Maj:ts proposition, nr 80, angående huvudgrunderna för en rättegångsreform, än även de ytterligare framställningar, som kunde komma att av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor; och beslöt kammaren antaga berörda inbjudan.

Härefter lämnades ordet till herr **Andersson** i Rasjön, som yttrade: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren måtte besluta att utse 16 suppleanter i det särskilda utskott, som kammaren nu beslutat tillsätta.

Denna hemställan bifölls.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets betänkanden och memorial:

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tullfri införsel av två telefonkablar;

nr 4, i anledning av väckta motioner angående beredande åt kommun av säkerhet för utfående av kommunen tillkommande skogsaccis;

nr 5, i anledning av väckta motioner om viss ändring i 22 § 1 mom. kommunalskattelagen; och

nr 6, angående särskild ersättning åt sekreteraren hos bevillningsutskottet; andra lagutskottets utlåtande, nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 14 och 34 §§ i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring; samt

andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, med anledning av väckt motion angående omläggningen av taxeberäkningen för månadsbiljetter å statens järnvägar.

§ 9.

Herr statsrådet *Gyllenswärd* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 77, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 6 februari 1931 avslutad konvention innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap, m. m.; och

nr 78, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 10 februari 1931 avslutad konvention angående indrivning av underhållsbidrag, m. m.

Ifrågavarande propositioner bordlades.

§ 10.

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen: nämligen:

från statsutskottet:

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående nedsättning av räntan å vissa lån ur lånefonden för tjänstemannasamhället vid Mörby; och

nr 26, angående regleringen för budgetåret 1931/1932 av utgifterna för kapitalökning i avseende å post- och telegrafverken samt statens järnvägar och statens vattenfallsverk; samt

från andra lagutskottet:

nr 27, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 17 § i lagen om vissa av landsting eller kommun drivna sjukhus; och

nr 28, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 20 kap. 3 § lagen den 18 juni 1926 om delning av jord å landet.

§ 11.

Slutligen föredrogs ett från första kammaren överlämnat protokollsutdrag, nr 156, innefattande delgivning av nämnda kammares beslut över dess första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion om införande i förordningen angående expeditionslösen av bestämmelse, att protokoll över borgerlig vigselförrättning icke behöver lösas av kontrahenterna; och beslut andra kammaren hänvisa detta ärende till sitt första tillfälliga utskott.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Hultman</i>	under 6 dagar fr. o. m. den 17 febr.,	
» <i>Andersson</i> i Rasjön	» 5 » »	» 20 »
» <i>Rosander</i>	» 5 » »	» 20 »
» <i>Edberg</i>	» 7 » »	» 20 »
» <i>Ljunggren</i>	» 7 » »	» 17 »
» <i>Hedvall</i>	» 3 » »	» 18 »
» <i>Månsson</i> i Erlandsro	» 4 » »	» 18 »
» <i>Eurén</i>	» 5 » »	» 19 » och
» <i>Magnusson</i> i Skövde	» 6 » »	» 18 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.50 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Torsdagen den 19 februari.

Kl. 4.30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 13 innevarande februari.

§ 2.

Upplästes ett till kammaren inkommet sjukbetyg, så lydande:

Att riksdagsman Martin Andersson, Ektorp, som lider av halsfluss, för närvarande är oförmögen till arbete, intygas.

Stockholm den 17 februari 1931.

G. Kjellin,
leg. läkare.

§ 3.

Avlämnades följande Kungl. Maj:ts propositioner, nämligen:

av herr statsrådet *Hansén* propositionerna:

nr 85, angående bestridande av vissa kostnader för reparation av isbrytarfartyget »Atle»; och

nr 87, angående godkännande av en i Oslo den 22 december 1930 undertecknad konvention om ekonomiskt närmande; samt

av herr statsrådet *Gyllenswärd* propositionerna:

nr 93, angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer;

nr 95, angående anvisande av medel för ökad föredragning i regeringsrätten av finansdepartementet tillhörande mål under första halvåret 1931;

nr 86, angående återbetalande av viss del av deposition till säkerhet för fullgörande av stadgade villkor för koncession å järnvägsanläggning från Hosjö till Linghed;

nr 89, angående försäljning av vissa delar av det s. k. Köpingskomplexet i Västmanlands län; och

nr 90, angående befrielse för förre kronoarendatorn K. J. Alm från viss betalningsskyldighet m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 4.

På förslag av herr talmannen, som förmälde sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att lördagen den 21 i denna månad företaga val av ledamöter och suppleanter i det särskilda utskott, riksdagen beslutit tillsätta.

§ 5.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till särskilda utskottet propositionen, nr 80, angående huvudgrunderna för en rättegångsreform;

till jordbruksutskottet propositionen, nr 84, angående anslag till den lägre mejeriundervisningen; samt

till behandling av lagutskott propositionerna:

nr 77, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 6 februari 1931 avslutad konvention innehållande internationellt privaträttsliga bestämmelser om äktenskap, adoption och förmynderskap, m. m.; och

nr 78, angående godkännande av en mellan Sverige, Danmark, Finland, Island och Norge den 10 februari 1931 avslutad konvention angående indrivning av underhållsbidrag, m. m.

§ 6.

Föredrogos var efter annan och remitterades till behandling av lagutskott de på kammarens bord liggande motionerna

nr 349 av herr *Sävström m. fl.*;

nr 350 av herr *Olsson* i Mellerud; och

nr 351 av herr *Sandström*.

§ 7.

Bevillningsutskottets nu föredragna betänkanden nr 3—5 bordlades åter.

§ 8.

Vid härpå skedd föredragning av bevillningsutskottets memorial, nr 6, angående särskild ersättning åt sekreteraren hos bevillningsutskottet biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 9.

Vidare föredrogos, men blevo ånyo bordlagda andra lagutskottets utlåtande nr 7 och andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

§ 10.

Herr *Karlsson* i Grängesberg avlämnade en utav honom *m. fl.* undertecknad motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 40, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 352, bordlades.

§ 11.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets memorial, nr 5, i anledning av olika meningar mellan kamrarna, till vilket utskott Kungl. Maj:ts proposition, nr 36, angående beredande av en tredje emeritilön åt biskopar bör hänvisas;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 7, i anledning av väckt motion angående ökad effektivitet vid uttagandet av skatt å aktieutdelning;

nr 8, i anledning av väckt motion angående viss ändring av bestämmelserna om kommunal beskattning av inkomst av skogsbruk; och

nr 9, i anledning av väckta motioner om ändrad beräkning av underlaget för fastighetsskatten beträffande jordbruksfastighet;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musikaliska verk m. m.; och

nr 5, i anledning av väckt motion angående ändrade bestämmelser rörande kungörelser om exekutiva auktioner; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående av å kronans hemman i Gislövs by i Gislövs socken av Malmöhus län belöpande andelar i viss samfällighet;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till Gävleborgs läns landsting av viss del av Hälsinge regementes förutvarande mötesplats Mohed;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av den s. k. Getgården i Skinnarbyn i Bygdeå socken av Västerbottens län;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa delar av Vännäs mötesplats;

nr 14, i anledning av väckt motion angående statens övertagande av byggnade och underhåll utav genomgående vägförbindelser; och

nr 15, i anledning av väckta motioner om jordbruksfastighets likställande med annan fastighet beträffande vägbeskattningen.

§ 12.

Justerades protokollsutdrag.

§ 13.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Persson</i> i Tidaholm	under	4	dagar	fr. o. m.	den	20	febr.,	
» <i>Bäcklund</i>	»	4	»	»	»	20	»	
» <i>Schött</i>	»	6	»	»	»	20	»	
» <i>Johanson</i> i Huskvarna	»	5	»	»	»	20	»	och
» <i>Waldem</i>	»	8	»	»	»	21	»	

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.43 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Fredagen den 20 februari.

Kl. 4.30 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 14 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 85, angående bestridande av vissa kostnader för reparation av isbrytarfartyget »Atle».

*Vid remiss av
proposition
nr 87.*

Vid nu skedd föredragning av propositionen, nr 87, angående godkännande av en i Oslo den 22 december 1930 undertecknad konvention om ekonomiskt närmande, begärdes ordet av

herr **Olsson** i Kullenbergstorp, som yttrade: Herr talman! Vid genomläsande av ifrågavarande proposition och därvid fogade utkast till traktatbestämmelser letar man förgäves efter svar på den frågan, vad gagn det skulle göra för vårt land i direkt eller indirekt hänseende, om man avslutar en dylik traktat. Propositionen innehåller naturligtvis en del allmänna talesätt, såsom traktater i regel göra, men däremot finnes ej någon kärna i det hela, när det gäller gagnet för vårt land.

Det är därför, herr talman, som jag tillåter mig rikta en vördsam hemställan till det utskott, som skall behandla ifrågavarande proposition, att detta även måtte i sitt utlåtande klargöra en smula för oss kammarledamöter, vad gagn denna traktat skall kunna medföra för vårt land. Det är brukligt, att när ett traktatförslag förelägges ett utskott, får man blott några rader till svar av utskottet, och att det nöjer sig med en tillstyrkan. Men det synes mig, som om man i detta fall rimligen kan begära, att något mera kommer att stå i utskottets utlåtande. Och skulle det till äventyrs vara så, att utskottet ej kan finna några saksäl för att traktaten skulle gagna vårt land, så hoppas jag, att utskottet även klargör för oss, vilken skada det till äventyrs skulle medföra för landet, om traktaten ej avslutas. Jag tycker, att den framställningen är rimlig, så att man får litet klarare blick på det hela än Kungl. Maj:ts proposition ger.

Det är ju så, att i ekonomiska solskensdagar kan man tillåta sig litet vad som helst, ty då går allt ändå, men i sådana ekonomiska vargatider, som vi nu ha, är det ägnat att förvåna, att landets regering framlägger ett förslag, som rullar avsevärda stenar i vägen för om statsmakterna eventuellt skulle vilja vidtaga några ekonomiska åtgärder, som beröra tulltaxan. För att något sådant skall göras tycker jag det är rimligt, att man får klart för sig, att mycket starka skäl skola vara för handen, innan man griper sig an med det samma. Därför tycker jag, att utskottet skulle kunna taga allvarligt i tu

med att utreda den fråga, som beröres i propositionen, på ett annat sätt än som göres i den kungl. propositionen. Jag antar nämligen en sak som utgångspunkt, och det är, att vi äro icke komna i vårt land fullt så långt, att traktaters avslutande är ett självändamål, utan jag antar, att respektive traktater skola ha något annat ändamål.

Vid remiss av proposition nr 87.
(Forts.)

Jag ber, herr talman, att detta mitt yttrande må få medfölja remissen till utskottet.

Vidare anfördes ej. Kammaren beslöt överlämna ifrågavarande proposition jämte det i anledning av densamma inom kammaren avgivna yttrandet till bevillningsutskottet.

Härefter föredrogos var för sig övriga å bordet liggande propositioner; och remitterades därvid

till bankoutskottet propositionen, nr 93, angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer;

till statsutskottet propositionerna:

nr 95, angående anvisande av medel för ökad föredragning i regeringsrätten av finansdepartementet tillhörande mål under första halvåret 1931; och

nr 86, angående återbetalande av viss del av deposition till säkerhet för fullgörande av stadgade villkor för koncession å järnvägsanläggning från Hosjö till Linghed; samt

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 89, angående försäljning av vissa delar av det s. k. Köpingskomplexet i Västmanlands län; och

nr 90, angående befrielse för förre kronoarrendatorn K. J. Alm från viss betalningsskyldighet m. m.

§ 3.

Herr *Karlssons* i Grängesberg *m. fl.* på kammarens bord liggande motion, nr 352, som nu föredrogs, hänvisades till behandling av lagutskott.

§ 4.

Föredrogs konstitutionsutskottets memorial, nr 5, i anledning av olika meningar mellan kamrarna, till vilket utskott Kungl. Maj:ts proposition, nr 36, angående beredande av en tredje emeritilön åt biskopar bör hänvisas.

Jämte det memorialet lades till handlingarna, beslöt kammaren i enlighet med konstitutionsutskottets beslut att hänvisa ifrågavarande proposition till behandling av lagutskott.

§ 5.

Vidare föredrogos, men blevo ånyo bordlagda bevillningsutskottets betänkanden nr 7—9, första lagutskottets utlåtanden nr 4 och 5 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 2 och 10—15.

§ 6.

Ordet lämnades härpå till herr **andre vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att första lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 30 maj 1919 om rätt till litterära och musika-

liska verk m. m., måtte uppföras sist på morgondagens föredragningslista bland två gånger bordlagda ärenden.

Denna hemställan bifölls.

§ 7.

Interpellation. Herr **Andersson** i Stockholm, som på begäran erhöll ordet, anförde: Herr talman! Efter den senaste flygolyckan i Malmslätt har det framställts erinringar mot flygstyrelsen eller vissa av dess ledande män för det sätt, på vilket de handhaft och utnyttjat sina ämbeten. Anmärkningarna ha även medfört, att regeringen tillsatt en kommission för närmare utredning i dessa frågor. Vilket resultat kommissionen kommer till är nu icke möjligt att förut säga, men utan tvivel torde det bliva vissa anmärkningar.

Jag har tidigare vid några tillfällen riktat uppmärksamheten på vissa förhållanden inom försvarsväsendet. Då detta skett, har det varit på grund av särskilt två olika motiv. Då jag här ånyo påtalar liknande eller samma förhållanden, så är det av samma skäl, nämligen att skattebetalarnas penningar icke böra få kastas bort på sätt, som i en mängd fall förekommer, och dessutom att de medel, som skulle gå till arbetslöner för den grupp av statens arbetare, som är anställd vid berörda del av statsförvaltningen, ej böra få schackras bort medan arbetarna avskedas eller hotas med avsked.

Mot den omständigheten att det blir mindre krigsmateriel finnes från mina utgångspunkter intet att erinra.

Till en början vill jag erinra om, att flygstyrelsen är ett nytillkommet ämbetsverk. De utpekade personerna hava förut varit placerade inom andra grenar av försvarsväsendet. På den korta tid, som förflutit sedan flygstyrelsens tillkomst, har man ej kunnat hinna med så mycket av det slags affärer, för vilka flygstyrelsen nu anklagas. Här bör emellertid uppmärksammas att affärerna med Svenska Aerobolaget började redan före flygstyrelsens tillkomst och då genom marinförvaltningen. Vid den tiden var huvudintressenten i bolaget anställd som kontrollant och provflygare vid de under marinförvaltningen lydande flygverkstäderna. Detta förhållande blev offentligen påtalat redan då, men utan att någon åtgärd blev vidtagen. En tillfällighet, nämligen den som ledde till att en kapten vid flygvapnet fick sätta livet till, är det som nu medfört de hittills vidtagna utredningsåtgärderna. Utan denna i och för sig beklagliga händelse hade allt som nu skall utredas kunnat få ostört fortgå. Om trådarna följas utanför flygstyrelsen, skall det visa sig, att det finnes minst lika häpnadsväckande affärer på andra områden.

Här uppställer sig frågan, om en utredning av dessa förhållanden ej kan ske med mindre eller av andra skäl än att någon högre officer fått offra livet för varje detalj, som skall utredas.

I fråga om flygstyrelsen har utredningen nu kommit i gång och jag skall här ej ingå på några detaljer i de frågor, som sammanhånga därmed. Däremot skall jag här i koncentrerad form rikta uppmärksamheten på några förhållanden, som torde motivera att granskningen utsträcker att omfatta även de båda andra grenarna av försvarsväsendet.

Vad då först angår arméförvaltningen och dess intendenturförvaltning, så har dess skoaffärer varit ett mycket omskrivet kapitel. Statsrevisorerna gjorde en anmärkning, som blev lagd till handlingarna, och så var den frågan ordnad. Vem som var ansvarig och hur affärerna skötas i fortsättningen föreligger däremot ingen klarhet i. Enbart inköpet av det på sin tid omskrivna »Nättrabylädet» torde ha kostat staten något hundratusental kronor, men ingen har ställts till ansvar därför.

En affär som tarvar närmare undersökning är den, som pågår mellan sta-

ten och tvättmedelsfabriken Thor. Arméförvaltningen bestämmer, att allt tvättmedel till armén skall köpas därifrån och den bestämmer även det pris, som skall betalas för tvättmedel. Med hänsyn till de anmärkningar, som i saken förekommit, torde det finnas särskilda skäl att undersöka orsakerna till förekommande monopol och vilka, som äro intressenter i den ifrågavarande fabriken. *Interpellation.*
(Forts.)

En annan fråga är underhåll och reparation av arméns motorfordon. Förra årets riksdag uttalade sig för detta arbetes utförande vid kronans verkstäder. Arbetena gå trots detta till privata företag. Om orsaken är att det för samma betalning kan slinka med en och annan privat bil till reparation finnes ju ur skattebetalarnas synpunkt skäl att undersöka, då det årligen är fråga om tusentals kronor.

Vid ammunitionsfabriken i Karlsborg förekom en ombyggnad, som av mig fördes på tal vid förra årets riksdag. De förklaringar, som lämnades, voro allt annat än uttömmande. Kvar står fortfarande det faktum, att ombyggnaden kostat avsevärt mer än vad riksdagen anvisat. Till detta kommer även det förhållandet, att från ombyggnaden och till i början av innevarande år, alltså en tid av över tre år, icke tillverkats en enda hylsa vid fabriken. Utåt har väl emellertid allt förefallit att gå i de gamla gängorna.

Bland de underliga förhållandena vid ammunitionsfabriken, närmast dess avdelning vid Marieberg, är anordningarna med arbetsbefäl. Fabriksingenjören och verkmästaren äro försatta ur tjänstgöring. Den senare saknar sedan något år annan arbetsuppgift än att kvittera lön. Andra äro intagna i deras ställe. För arbetarna har anordningen verkat tillfredsställande, men det kan ändå anses anmärkningsvärt, att de som avstängas från sin tjänst under årtal få uppbära lön för densamma.

En annan gren av arméns förvaltning är dess byggnadsverksamhet.

Jag påtalade vid förra årets riksdag, hurusom man utan riksdagens hörande lagt ned över 30,000 kronor på en löjtnantsbostad vid Marieberg. Arbetet var då icke färdigt och de slutliga kostnaderna torde, utan att räkna det som utförts genom fabriken arbetare, vara omkring 40,000 kronor. Dåvarande försvarsministern uppgav i sitt svar, att huset skulle komma att lämna 7 %. Bortsett från att den uppgiften var sanningslös, torde det finnas anledning undersöka vilka intressen, som ligga bakom detta användande av statsmedel.

En annan fråga är den nu pågående skandalen vid krigsskolan, Karlberg. Jag erinrade i remissdebatten vid årets riksdag om denna fråga. Senast finnes redogörelse för denna affär i tidningarna Folkets Dagblad och Social-Demokraten för den 19 februari. Av dessa redogörelser framgår, att det måste vara mindre redbara intressen som spelat med vid ordnandet av detta byggnadsföretag, och Social-Demokraten slutar sin artikel med följande:

»Ja, så ha myndigheterna handlat i Karlbergsaffären och när man tänker lite på saken och ofrivilligt gör en tankeutflykt till flygstyrelseskandalen, måste man fråga sig: Hur står det egentligen till inom svensk militärförvaltning av i dag?»

Arbetarna ha bedragits på sina avtalsenliga löner under det att andra tydligen tillskansat sig penningarna. Samtliga dessa arbetare äro nu arbetslösa och såväl de som deras familjer lida nöd.

En undersökning av vad som förekommit och en uppgörelse med arbetarna är av flera skäl påkallad.

Detta kan räcka för arméns vidkommande.

Vad angår marinen så har jag här ovan erinrat om dess handläggning av de nu i flygstyrelsen aktuella frågorna.

De vid varvet i Stockholm för några år sedan förekommande skandalaffärerna blevo utredda genom M. O:s försorg och chefen för ingenjördepartemen-

Interpellation.
(Forts.)

tet ådömdes en lindrig bestraffning. Så långt lär den saken vara utredd. Den som i det fallet gjorde anmälan var marindirektören Gösling. Efter detta blev han vid ett par tillfällen förbigången vid befordran och förföljelserna mot honom ledde slutligen till, att han tog sitt liv på sitt tjänsterum på varvet i Karlskrona. Detta blev alltså slutet för den redbare man, som ingrep för att reda upp och avskaffa oegentligheterna. Denna fråga har aldrig blivit utredd. Exemplet står varnande för en var som ser oegentligheter mot att göra något för att avslöja dem. Det skall vara modiga och redbara män, som skola beträda Göslings väg, och då det är ont om sådana, blir det ej mycket som kommer i dagen.

Inköpet och iordningställandet av skolskeppet af Chapman, vilket kostade omkring 1 miljon kronor, måste giva anledning till undersökning om vilka intressen som lågo bakom en sådan affär. Det vore en oerhörd beskyllning mot dem som beslutat i saken, om man gjorde gällande att de äro så dumma, att de ej förstodo, att inköpet var för staten i högsta grad ofördelaktigt. Enbart denna transaktion torde vara av den omfattning, att den närmar sig vad flygstyrelsen hunnit med på den korta tid den existerat.

Jag skall inskränka mig till dessa exempel, ehuru det skulle vara frestande att giva ännu flera. Jag vill emellertid till slut i anslutning till vad jag här anfört understryka vad jag inledningsvis framhållit, nämligen att det, med hänsyn till skattebetalarnas intressen och med hänsyn till de arbetare, som hava sin anställning inom denna gren av statsförvaltningen, finnes skäl att undersöka hur anvisade medel förvaltas. Om utredningen vid flygvapnet avser att avskaffa oegentligheter och icke endast att tysta en på grund av olyckan i Malmslätt uppkommen opinion, då bör utredningen utsträckas till en verklig granskning av hela militärförvaltningen.

I anslutning till vad jag sålunda anfört anhåller jag att till statsministern och chefen för försvarsdepartementet få rikta följande frågor:

1. Anser icke Ers excellens skäl föreligga att igångsätta en objektiv och allsidig utredning även angående användningen av de anslag, som förvaltas av armé- respektive marinförvaltningen?

2. Om så mot förmodan icke skulle vara fallet, anser då Ers excellens det vara överensstämmande med god ordning, att sådana förhållanden förekomma som de, vilka ovan relaterats?

3. Anser Ers excellens icke det finnas skäl verkställa en särskild undersökning angående de i samband med reparationsarbetena vid krigsskolan förekommande förhållandena i syfte att klarlägga vad som förekommit och att få en uppgörelse till stånd, genom vilken arbetarna få ut sina tillgodohavanden?

Ifrågavarande anhållan bordlades.

§ 8.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 1, angående regleringen för budgetåret 1931/1932 av utgifterna under riksstatens första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkten 122, gjorda framställning angående anslag till ändring och utrustning av vissa lokaler å tandläkarinstitutets tandfyllningsavdelning;

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln, punkterna 138 och 148, gjorda framställningar angående dels

anslaget till arvoden till speciallärare vid tekniska högskolan, dels ock upplåtelse av ett område å norra Djurgården för tekniska högskolans behov; och nr 31, i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under fjärde huvudtiteln gjorda framställningar.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes första lagutskottets utlåtande, nr 6, i anledning av väckt motion med förslag till lag angående slakt av husdjur.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Jönsson</i> i Fridhill	under 6 dagar fr. o. m. den 21 febr.,	
» <i>Andersson</i> i Stockholm	» 2 » » » 21 »	
» <i>Anderson</i> i Råstock	» 2 » » » 21 »	
» <i>Holmström</i>	» 5 » » » 21 »	
» <i>Nilsson</i> i Antnäs	» 3 » » » 22 »	och
» <i>Larson</i> i Tönnersa	» 5 » » » 22 »	

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 4.55 e. m.

In fidem
Per Cronvall.